NORAKSTS

Lieta Nr. A420609810
SKA – 444/2011

S P R I E D U M S

Rīgā 2011.gada 8.jūnijā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

senatore D.Mita
senators J.Neimanis
senatore R.Vīduša

rakstveida procesā izskatīja biedrības „Sabiedrība par atklātību - Delna" kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 12.janvāra spriedumu administratīvajā lietā, kas ierosināta, pamatojoties uz biedrības „Sabiedrība par atklātību - Delna" pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Ventspils pilsētas domei pārrēķināt biedrības „Sabiedrība par atklātību - Delna" sniegtās informācijas samaksas rēķinu un atmaksāt pārmaksātā rēķina starpību.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja biedrība „Sabiedrība par atklātību – Delna" 2009.gada 21.augustā nosūtīja Ventspils pilsētas domei vēstuli, kurā lūdza izsniegt pētījuma izstrādei nepieciešamo informāciju.

2009.gada 22.septembrī pieteicēja saņēma Ventspils pilsētas domes vēstuli, kurā sniegtas atbildes uz pieteicējas uzdotajiem jautājumiem, kā arī norādīta informācija par dokumentu kopiju saņemšanas kārtību Ventspils pilsētas domē.

2009.gada 26.oktobrī pieteicēja saņēma atbildētājas vēstuli ar pievienotām pieprasīto dokumentu kopijām, kā arī rēķinu Nr.0601, kurā noteikta maksa par kopiju izgatavošanu.

Pieteicēja 2009.gada 27.oktobrī nosūtīja atbildētājai vēstuli ar lūgumu precizēt rēķinā norādīto summu par kopiju izgatavošanu atbilstoši Ministru kabineta 2006.gada

21.novembra noteikumiem Nr.940 „Noteikumi par informācijas sniegšanas maksas pakalpojumiem" (turpmāk – Noteikumi Nr.940).

Atbildētāja ar 2009.gada 10.novembra vēstuli atteicās precizēt izrakstīto rēķinu.

[2] 2010.gada 12.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par pienākuma uzlikšanu Ventspils pilsētas domei pārrēķināt pieteicējai sniegtās informācijas maksas pakalpojumu rēķinu un atmaksāt pārrēķina starpību.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2011.gada 12.janvāra spriedumu noraidīja pieteikumu. Tiesas spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Lietā ir strīds par to, pamatojoties uz kādām tiesību normām, atbildētājai bija jāaprēķina maksa par pieteicējai sniegto maksas pakalpojumu – dokumentu pavairošanu.

[3.2] Ministru kabinets, pamatojoties uz Informācijas atklātības likuma 13.panta trešo un ceturto daļu un likuma „Par budžetu un finanšu vadību" 5.panta devīto daļu, izdeva Noteikumus Nr.940. Saskaņā ar šo noteikumu 2.punktu attiecībā uz pašvaldības sniegtajiem informācijas sniegšanas maksas pakalpojumiem tie ir piemērojami tikai gadījumos, kad pašvaldība savos saistošajos noteikumos nav noteikusi citu maksu.

[3.3] No Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumu Nr.480 „Noteikumi par kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt pašvaldību nodevas" 3.punkta un 6.punkta, kā arī likuma „Par nodokļiem un nodevām" 12.panta pirmās daļas 1.punkta izriet, ka likumdevējs ir deleģējis pašvaldībām tiesības noteikt citu, atšķirīgu maksu par likuma „Par nodokļiem un nodevām" 12.panta pirmajā daļā norādītajiem nodevu objektiem, kā vienu no pašvaldības nodevas objektiem paredzot pašvaldības dokumentu kopiju izgatavošanu.

Ventspils pilsētas domes 2007.gada 23.aprīļa saistošo noteikumu Nr.3 „Ventspils pilsētas pašvaldības nolikums" 8.9.apakšpunktā noteikts, ka maksa par izsniegtās informācijas apstrādāšanu (kopijām) tiek iekasēta saskaņā ar domes normatīvajiem aktiem. Savukārt konkrēts maksas apmērs noteikts Ventspils pilsētas domes 2006.gada 19.jūnija saistošajos noteikumos Nr.5 „Par pašvaldības nodevām Ventspils pilsētā" (turpmāk – Ventspils pilsētas domes saistošie noteikumi Nr.5). Tādējādi secināms, ka maksa par pašvaldības izstrādāto un sagatavoto dokumentu kopiju izgatavošanu ir atzīstama par pašvaldības nodevu.

[3.4] Saskaņā ar Noteikumu Nr.940 8.punktu iestāde ir tiesīga samazināt minētajos normatīvajos aktos noteikto maksas apmēru gadījumos, kad to atzīst par

iespējamu. Tādējādi Ventspils pilsētas dome ar 2008.gada 10.oktobra rīkojumu Nr.2563 ir paredzējusi konkrētus gadījumus, kad ir piemērojama samazināta pašvaldības nodevas maksa, kur cita starpā paredzēta arī samazināta maksa par neapliecinātu kopiju izsniegšanu.

[3.5] No lietas materiāliem konstatējams, ka, sagatavojot rēķinu, atbildētāja piemēroja Ventspils pilsētas domes saistošos noteikumus Nr.5 un 2008.gada 10.oktobra rīkojumu Nr.2563. Ventspils pilsētas domes saistošo noteikumu Nr.5 2.1.2.apakšpunkts nosaka pašvaldības nodevu par pašvaldības domes izstrādāto oficiālo dokumentu un apliecinātu to kopiju saņemšanu, tostarp par domes lēmumu un rīkojumu apliecinātām kopijām un izrakstiem no pilsētas domes arhīva. Savukārt saskaņā ar 2008.gada 10.oktobra rīkojumu Nr.2563 maksa par atbildētājas sniegto dokumentu pavairošanas pakalpojumu (neveicot kopiju apliecināšanu) ir Ls 0,10. Ievērojot minēto, atzīstams, ka atbildētājas sagatavotais rēķins ir tiesisks.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt spriedumu pilnībā un nodot lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā. Kasācijas sūdzība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Nav pamatots tiesas secinājums, ka pašvaldībai ir tiesības noteikt citu maksu par informācijas pavairošanu (neapliecinātu kopiju izgatavošanu). Deleģējums noteikt maksu par informācijas sniegšanu (nevis par oficiālo dokumentu vai apliecinātu to kopiju sniegšanu, kas ir cita pašvaldības funkcija) ir Informācijas atklātības likuma 13.panta ceturtajā daļā, taču likums šo kompetenci ekskluzīvi deleģē Ministru kabinetam. Arī kompetenci noteikt atvieglojumus Informācijas atklātības likums deleģē Ministru kabinetam. Savukārt likums „Par nodokļiem un nodevām" deleģē tiesības noteikt nodevu tikai par tiem nodevu objektiem, kas likumā skaidri norādīti. Starp tiem, pretēji tiesas secinātajam, nav neapliecinātu kopiju sagatavošanas.

[4.2] Pat ja pievienojas tiesas secinājumam, ka dome ar saistošajiem noteikumiem var noteikt maksu par informācijas sniegšanu, tad Ventspils pilsētas domes saistošie noteikumi Nr.5 uzskatāmi par nesamērīgiem un tādiem, kas ne tikai ierobežo, bet faktiski liedz Latvijas Republikas Satversmē garantētās tiesības uz informācijas iegūšanu. Proti, var rasties situācija, ka ikvienā gadījumā sākotnējā piemērojamā maksa ir nesamērīga un uzskatāma par tādu, kas var liegt personai vispār vērsties ar informācijas pieprasījumu domē. Turklāt ārējā normatīvajā aktā nav noteiktas iespējas šo nesamērīgo maksu samazināt gadījumos, ja tiek pieprasītas neapliecinātas dokumentu kopijas.

[4.3] Ventspils pilsētas domes saistošie noteikumi Nr.5 nenosaka maksu par neapliecinātu kopiju izsniegšanu, to paredz Ventspils pilsētas domes 2008.gada 10.oktobra rīkojums Nr.2563. Pašvaldība nedrīkst piemērot iekšēju normatīvo aktu, lai noteiktu administratīvā akta nosacījumus (maksu par informācijas saņemšanu).

[5] Ventspils pilsētas dome ir iesniegusi paskaidrojumus par kasācijas sūdzību, kuros norāda tālāk minēto.

[5.1] Noteikumi Nr.940 piemērojami vienīgi tajos gadījumos, kad nav cita normatīvā regulējuma attiecīgajā jautājumā. Tas atbilst Informācijas atklātības likumam, kura 13.panta otrā daļa paredz nosacījumus, kas jāievēro, izdodot normatīvos aktus par maksas pakalpojumiem par informācijas sniegšanu. Likumdevējs ir paredzējis normatīvo aktu izdošanas subjektiem tiesības noteikt arī maksu par informācijas sniegšanu. Pašvaldībām tādējādi ir tiesības izdot saistošos noteikumus un paredzēt tajos maksu par informācijas sniegšanu, ciktāl tā atbilst Informācijas atklātības likuma 13.pantā ietvertajiem pamatprincipiem par maksas noteikšanas apmēru.

[5.2] Ievērojot apstākli, ka maksa par dokumentu pavairošanu ir noteikta Ventspils pilsētas domes saistošajos noteikumos Nr.5, secināms, ka Noteikumos Nr.940 noteiktās dokumentu pavairošanas cenas nav attiecināmas uz konkrēto gadījumu.

[5.3] Noteikumu Nr.940 8.punkts dod iespēju iestādei samazināt normatīvajos aktos noteikto maksas apmēru. Vēl jo vairāk, Informācijas atklātības likuma 13.panta trešā daļa noteic, ka ikviens informācijas pieprasītājs var lūgt atbrīvojumu no maksas pakalpojuma. Tātad ārējā normatīvajā aktā ir noteiktas iespējas samazināt maksu par informācijas sniegšanu.

[5.4] Nepamatots ir pieteicējas arguments par Ventspils pilsētas domes saistošo noteikumu Nr.5 prasību nesamērīgumu. Šāds pieteicējas arguments ir vērtējams kā subjektīvs, kas nav pamatots ne ar kādiem konkrētiem pierādījumiem un aprēķiniem.

[5.5] Nav pamatots pieteicējas arguments, ka atbildētāja ir piemērojusi iekšējo normatīvo aktu. Ventspils pilsētas domes saistošo noteikumu Nr.5 2.1.2.apakšpunkts nosaka samaksu par Ventspils pilsētas domes lēmumu un rīkojumu apliecinātu kopiju un izrakstu no tās arhīva saņemšanu. Ievērojot apstākli, ka pieteicēja nebija lūgusi apliecinātu kopiju, Ventspils pilsētas dome piemēroja pieteicējai labvēlīgāku normatīvo regulējumu un noteica tai pazeminātu maksu par izsniegtajām kopijām. Taču no normatīvā viedokļa dokumentu pavairošanas izmaksas tika noteiktas, pamatojoties uz saistošajiem noteikumiem Nr.5. Atbildētāja atsaucās uz Ventspils pilsētas domes

2008.gada 10.oktobra rīkojumu Nr.2563 vienīgi tā iemesla dēļ, ka arī tas cita starpā noteica samaksas apmēru par dokumentu pavairošanu.

Motīvu daļa

[6] Tiesisko regulējumu attiecībā uz ikvienas iestādes, kas īsteno pārvaldes funkcijas un uzdevumus (tātad arī pašvaldības iestādes), rīcībā esošas informācijas sniegšanu sabiedrībai noteic Informācijas atklātības likums. Atbilstoši šā likuma 13.panta ceturtajai daļai kārtību, kādā veic samaksu par informācijas sniegšanu, kā arī maksas pakalpojumus un to apmēru nosaka Ministru kabinets.

Noteikumi Nr.940, kas izdoti saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 13.panta trešo un ceturto daļu, nosaka informācijas sniegšanas pakalpojumus, par kuriem Informācijas atklātības likuma 1.panta 4.punktā minētās iestādes iekasē maksu, kā arī maksas apmēru par iestādes sniegtajiem maksas pakalpojumiem (1.punkts). Noteikumu cenrādī ir noteikta maksa par kopēšanas pakalpojumu.

Senāts piekrīt pieteicējai, ka Noteikumu Nr.940 2.punktā paredzētais attiecībā uz pašvaldību tiesībām noteikt maksu par informācijas sniegšanu ir ārpus Informācijas atklātības likuma 13.pantā ietvertā deleģējuma, kas vienlaikus arī nozīmē, ka norma šajā daļā nav spēkā. Likumdevējs ir noteicis principus informācijas sniegšanā (ka vispārpieejama informācija, kas nav jāapstrādā, ir bez maksas; ka maksa nedrīkst pārsniegt informācijas papildu apstrādes izdevumus) un deleģējis Ministru kabinetu noteikt konkrētus maksas pakalpojumus un to apmēru. Līdz ar to atbilstoši vispārējam regulējumam informācijas sniegšanas jautājumos pašvaldībām nav tiesības noteikt maksu par informācijas sniegšanu.

[7] Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka likumdevējs vai Ministru kabinets var noteikt speciālu regulējumu, kas atšķiras no Noteikumos Nr.940 noteiktā. Tā piemēram, viens no informācijas objektiem likumā „Par nodokļiem un nodevām" ir aplikts ar pašvaldības nodevu. Proti, 12.panta pirmās daļas 1.punkts kā vienu no pašvaldības nodevas veidiem paredz nodevu par pašvaldības domes izstrādāto oficiālo dokumentu un apliecinātu kopiju saņemšanu.

[8] Ņemot vērā minēto, ir nošķirami divi pakalpojumu veidi, kurus var sniegt pašvaldības iestāde – informācijas pavairošana (neapliecinātu dokumentu kopiju izsniegšana), par kuru maksu ir noteicis Ministru kabinets Noteikumos Nr.940, un

pašvaldības domes izstrādāto oficiālo dokumentu un apliecinātu kopiju izsniegšana, kas ir pakalpojumus, par kuru pašvaldībai ir tiesības pašai noteikt nodevas apmēru. Pirmās instances tiesa nav nošķīrusi šos divus pakalpojumu veidus un tāpēc izdarījusi nepareizu secinājumu, ka ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 12.panta pirmās daļas 1.punktu likumdevējs ir deleģējis pašvaldībai tiesības noteikt maksu arī par informācijas pavairošanu (neapliecinātu dokumentu kopiju izsniegšanu).

Pieteicēja ir lūgusi sniegt pētījuma izstrādei nepieciešamo informāciju, nevis pašvaldības izstrādātu dokumentu apliecinātu kopiju izsniegšanu. Līdz ar to šajā gadījumā ir piemērojams regulējums, kas attiecas uz neapliecinātu dokumentu kopiju izsniegšanu – Noteikumi Nr.940.

[9] Pirmās instance tiesa ir uzskatījusi, ka, pamatojoties uz Noteikumu Nr.940 8.punktu, iestāde ir tiesīga samazināt minētajā normatīvajā aktā noteikto maksas apmēru par maksas pakalpojumiem arī citos gadījumos, ne tikai tajos, kas noteikti Noteikumu Nr.940 5. un 6.punktā. Līdz ar to tiesa secinājusi, ka 2008.gada 10.oktobra rīkojumā ir paredzēts konkrēts gadījums, kad piemērojama samazināta maksa par neapliecinātu dokumentu kopiju izgatavošanu.

Senāts šādu secinājumu uzskata par nepamatotu.

Noteikumu Nr.940 8.punkts piešķir iestādei tiesības pēc personas pamatota iesnieguma saņemšanas pieņemt lēmumu par maksas apmēra samazināšanu privātpersonām, kas nav minētas šo noteikumu 5. un 6.punktā. Iestāde, izvērtējot privātpersonas mantisko stāvokli un pieprasītās informācijas nepieciešamību, pieņem attiecīgu lēmumu. Tādējādi minētā norma piešķir iestādei tiesības lemt par maksas apmēra samazināšanu par informācijas sniegšanas pakalpojumu katrā konkrētā gadījumā. No minētās normas neizriet deleģējums iestādei noteikt konstantu maksu par tāda pakalpojuma sniegšanu, par ko maksas apmērs ir noteikts Noteikumos Nr.940. Turklāt, pretēji tiesas spriedumā norādītajam, atbildētāja ar 2008.gada 10.oktobra rīkojumu Nr.2562 ir nevis samazinājusi maksas apmēru par neapliecinātu dokumentu kopiju izsniegšanu, bet gan noteikusi augstāku maksu, nekā tas ir Noteikumu Nr.940 cenrādī.

[10] Nav pamatots atbildētājas viedoklis, ka, nosakot dokumentu pavairošanas izmaksas, ir ņemts vērā nevis 2008.gada 10.oktobra rīkojumā Nr.2562, bet gan Ventspils pilsētas domes saistošajos noteikumos Nr.5 paredzētais.

Ventspils pilsētas domes saistošie noteikumi Nr.5 ir izdoti saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 12.pantu. Šis pants izsmeļoši nosaka tos objektus, kurus pašvaldībai ir tiesības aplikt ar pašvaldības nodevu. Kā jau iepriekš minēts, saskaņā ar minētā panta pirmās daļas 1.punktu pašvaldība var uzlikt nodevu tikai par domes izstrādāto oficiālo dokumentu un apliecinātu to kopiju saņemšanu. Atbilstoši minētajam deleģējumam Ventspils pilsētas dome saistošo noteikumu Nr.5 2.1.apakšpunktā noteikusi maksu par apliecinātu kopiju saņemšanu.

Saistošie noteikumi nevar noteikt un, kā secināms no Ventspils pilsētas domes saistošajiem noteikumiem Nr.5, arī nenosaka maksu par neapliecinātu kopiju izsniegšanu. Līdz ar to atbildētājas atsaukšanās uz šiem saistošajiem noteikumiem, pamatojot rēķina tiesiskumu, nav pamatota.

[11] No iepriekš minētā secināms, ka rajona tiesa ir nepareizi piemērojusi tiesību normas, neņemot vērā Noteikumos Nr.940 ietverto regulējumu attiecībā uz maksu par pakalpojumu.

[12] Lai arī tas vairs neietekmē lietas iznākumu, Senāts papildus norāda tālāk minēto.

Lietā nav Ventspils pilsētas domes 2008.gada 10.oktobra rīkojuma Nr.2562 un tas arī nav publiski pieejams, tomēr no lietā izteiktajiem apsvērumiem secināms, ka šis dokuments ir pašvaldības iekšējais normatīvais akts. No lietā konstatētā arī izriet, ka atbildētāja rēķinu pamatojusi ar šo iekšējo normatīvo aktu. Šāda atbildētājas rīcība ir pretrunā tiesību normām gan iepriekš spriedumā minēto apsvērumu, gan arī tālāk norādīto iemeslu dēļ.

Gadījumā, ja iestāde par informācijas sniegšanu pieprasa samaksu, tad maksas pieprasīšana ir atzīstama par administratīvā akta nosacījumu. Šis nosacījums personai ir jāizpilda, lai tai tiktu sniegta informācija (*sal. Senāta 2010.gada 14.maija lēmumu lietā Nr.SKA-511/2010 8. un 9.punktu*). Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 16.panta pirmo daļu iekšējais normatīvais akts ir saistošs tam publisko tiesību subjektam, kas šo aktu izdevis, kā arī šim publisko tiesību subjektam padotajām institūcijām. Privātpersonām iekšējais normatīvais akts nav saistošs. Savukārt 67.panta sestā daļa nosaka, ka iestāde nedrīkst pamatot administratīvo aktu ar iekšējo normatīvo aktu. Arī administratīvā akta nosacījumus, kas ir akta sastāvdaļa, nevar pamatot ar iekšējo normatīvo aktu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 12.janvāra spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore	*(paraksts)*	D.Mita
Senators	*(paraksts)*	J.Neimanis
Senatore	*(paraksts)*	R.Vīduša

NORAKSTS PAREIZS

Senatore D.Mita

Rīgā 2011.gada 8.jūnijā